

ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันนี้เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านการเมือง การบริหาร เศรษฐกิจและสังคม หรือด้านอื่น ๆ ก็ตาม มนุษย์เป็นพลัง เป็นจักรกลอันสำคัญที่จะก่อให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นในสังคม ทั้งในแง่ที่จะเสริมสร้างหรือบั่นทอนสังคม จึงกล่าวได้ว่า กาลังคนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เมื่อประเทศประกอบด้วยประชากรคุณภาพของประชากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความเจริญของประเทศ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยเสริมสร้างความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีในการที่จะนำเอาความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับมาไปแก้ไขปัญหาล่าง ๆ และพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าไปในทางที่พึงประสงค์

สำหรับการศึกษาในประเทศไทย บรรณสิทธิ์ สลับแสง ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาได้เริ่มมานานแล้วตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยและอยุธยาเป็นราชธานี ถือเป็นการศึกษาแบบโบราณ คือ ใ้วัดเป็นสถานศึกษา ครูผู้สอนคือพระภิกษุ ผู้ปกครองจะส่งบุตรหลานไปอยู่วัดเพื่อเรียนหนังสือ เรียนเลขและรับการอบรมด้านศาสนา จะเป็นไปโดยการสมัครใจของผู้ปกครอง ไม่มีการบังคับ สำหรับการศึกษาในด้านการปฏิบัติเพื่อประกอบอาชีพจะเรียนในครอบครัว ไม่มีการสอนแพร่หลายอย่างในปัจจุบัน ส่วนผู้หญิงจะไม่มีโอกาสเรียนหนังสือเลย แต่จะมีการสอนให้รู้เรื่องการบ้านการครัวในบ้านเท่านั้น ครั้นถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น การจัดการศึกษายังคงเป็นแบบเดียวกับแต่ก่อน คือ มีวัดเป็นสถานที่ให้ความรู้แก่ประชาชน แม้ว่า จะจัดโดยเฉพาะและประชาชนร่วมกัน แต่พระเจ้าแผ่นดินก็ทรงบำรุงรักษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรม

มหาราชวัง เมื่อ พ.ศ. 2414 เพื่อให้กุลบุตรกุลธิดามีความรู้ความสามารถพอที่จะเข้ารับราชการได้ และต่อมาก็ได้จัดตั้งโรงเรียนแพร่หลายออกไป เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป และใน พ.ศ. 2427 ได้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสำหรับราษฎรขึ้นที่วัดมหรธพารามเป็นแห่งแรก¹

การจัดการศึกษาเบื้องต้นสำหรับประชาชนหรือการศึกษาประชาบาล กรมการปกครองได้ให้รายละเอียดว่า ได้เริ่มมาแต่ พ.ศ. 2451 และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมอบให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย ต่อมา พ.ศ. 2454 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กระทรวงธรรมการกับกระทรวงนครบาลและกระทรวงมหาดไทยได้ตกลงเกี่ยวกับหลักการในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาขั้นต้น คือ ประถมศึกษา จะจัดให้มีโรงเรียนทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน ให้พอแก่จำนวนเด็กชาย - หญิง ที่อยู่ในวัยเรียนทั่วราชอาณาจักร
2. การศึกษาขั้นสูงขึ้นไป คือ ตั้งแต่มัธยมศึกษา ก็ให้มีโรงเรียนตั้งขึ้นอยู่ในที่ชุมชนเป็นแห่ง มากน้อยตามความต้องการของท้องถิ่น เช่น ในเขตที่ตั้งที่ว่าการมณฑลจังหวัด และอำเภอ อันเป็นเขตที่มีประชาชนหนาแน่น
3. โรงเรียนแยกโดยประเภทเงินสำหรับใช้สอยมีอยู่ 3 ประเภท คือ
  - (1) โรงเรียนรัฐบาล ซึ่งเปิดสอนทั้งชั้นประถมและมัธยม ใช้เงินเบิกตรงต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติในงบประมาณของกรมศึกษาธิการ
  - (2) โรงเรียนประชาบาล ได้แก่ โรงเรียนที่ประชาชนตั้งขึ้น และบำรุงด้วยเงินพิทักษ์นักเรียน อากร เงินส่วย หรือเงินอื่น ๆ สิ้นแล้วแต่จะหาได้
  - (3) โรงเรียนบุคคล คือ โรงเรียนที่บุคคลหรือคณะตั้งขึ้นด้วยทุนส่วนบุคคล และจำกัดประโยชน์เฉพาะหมู่คณะของตน เช่น โรงเรียนพวกมิชชันนารี

¹บรรณสิทธิ์ สลับแสง, "บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเกี่ยวกับการศึกษาประชาบาล" คู่มือนักบริหาร, (พระนคร : โรงพิมพ์ ส.พยุ่งพงศ์, 2515), หน้า 384.

ใน พ.ศ. 2464 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดการศึกษา คือ ใ้ทรงตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาขึ้นนับเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของพลเมือง มีสาระสำคัญว่า เด็กทุกคนไม่ว่าชายหรือหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 7 ขวบบริบูรณ์ต้องอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนอายุ 14 ปี บริบูรณ์ การศึกษาในโรงเรียนประชาบาลเป็นการให้เปล่า ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน หรือค่าธรรมเนียมนอื่นใดเลย และจัดตั้งสภารัฐศึกษาขึ้นคอยตรวจตราให้เด็กได้เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วถึง และต่อมาใน พ.ศ. 2478 ใ้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาอีกหนึ่งฉบับ มีสาระสำคัญ คือ เรื่องอายุเกณฑ์เข้าเรียน ให้เริ่มเมื่ออายุย่างเข้าปีที่ 8 และพ้นเกณฑ์เมื่ออายุย่างเข้าปีที่ 15 ท้องถิ่นใดที่มีฐานะเป็นเทศบาลให้โอนโรงเรียนประชาบาลให้แก่เทศบาล และที่สำคัญ คือ กำหนดให้นายอำเภอจัดตั้งโรงเรียนประชาบาลขึ้นทุกตำบลให้เพียงพอแก่ความเป็นอยู่ของตำบลนั้น ๆ อันเป็นการแสดงออกถึงความมุ่งหมายที่จะใ้มีโรงเรียนประชาบาลในทุกตำบลทั่วราชอาณาจักร และใน พ.ศ. 2494 ได้มีประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาประชาบาล คือ การจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาหลักสูตร 3 ปี (ม. 1-3) มีการสอนวิชาหัตถศึกษา เพื่อเป็นรากฐานในการประกอบอาชีพ

ต่อมาใน พ.ศ. 2503 สภาการศึกษาแห่งชาติได้ปรับปรุงแผนการศึกษาชาติใหม่ มีสาระเกี่ยวกับการศึกษาประชาบาลดังนี้

1. การประถมศึกษามุ่งที่สร้างพัฒนาการของเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนขั้นมูลฐาน อันเป็นทางนำไปสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประโยคประถมศึกษาตอนต้น 4 ชั้น และประโยคประถมศึกษาตอนปลาย 3 ชั้น

2. ระบบโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการศึกษาเบื้องต้นที่กุลบุตรธิดา พึงได้รับอาจจัดสอนประโยคประถมศึกษาตอนต้นและประโยคประถมศึกษาตอนปลาย รวมในโรงเรียนเดียวกันหรือแยกกันก็ได้

3. การศึกษาภาคบังคับ ใ้แก่ การศึกษาที่มีกฎหมายบังคับใ้กุลบุตร กุลธิดา เรียนอยู่ในโรงเรียนจนกว่าจะสิ้นเกณฑ์บังคับ

และใน พ.ศ. 2505 ได้ประกาศขยายการศึกษาภาคบังคับถึงประถมศึกษาตอนปลายในตำบลที่มีความเหมาะสม โดยรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ประกาศเป็นตำบล ๆ ไป และต่อมาในวันที่ 1 ตุลาคม 2509 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติโอนโรงเรียนประชาบาลไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ยกเว้นโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ สงวนไว้เป็นโรงเรียนปรับปรุง¹

ในขณะนี้ได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับพุทธศักราช 2520 อันเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่สุด มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาประชาบาลดังนี้

1. การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้นเรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานและให้สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ มีความสามารถประกอบอาชีพควรรักวัย และสามารถให้และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา พึงเป็นตอนเดียวตลอด ใช้เวลาเรียนประมาณ 6 ปี

2. การศึกษาภาคบังคับ ได้แก่ การศึกษาที่มีกฎหมายบังคับให้ทุกคนเรียนอยู่ในโรงเรียนจนกว่าจะพ้นเกณฑ์บังคับ

ส่วนการกำหนดอายุเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ท้องถิ่นแต่ละแห่งจะกำหนดให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ท้องถิ่นและความพร้อมของเด็กในท้องถิ่น แต่ต้องไม่บังคับเข้าเรียนก่อนอายุครบ 6 ปี บริบูรณ์และไม่ช้ากว่าอายุครบ 8 ปีบริบูรณ์²

¹กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, การศึกษาประชาบาล, (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2518), หน้า 1-8.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, (พระนคร : อักษรบัณฑิต, 2520), หน้า 7-11.

ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด ใหญ่ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานและปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บริหารงานรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารกิจการจังหวัดตามที่ยูว่าราชการจังหวัดมอบหมาย แต่ส่วนการศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนั้น ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมีบทบาทต่อการบริหารงานการศึกษาประจำภาคของจังหวัดด้วย¹ ส่วนนายอำเภอก่อนนั้น ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา ถือว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียน และเป็นผู้จัดการโรงเรียนประจำภาคขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตลอดจนดำเนินงานการศึกษาประจำภาคต่าง ๆ ตามความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด² และเมื่อมีการโอนโรงเรียนประจำภาคมาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว บรรณสิทธิ์ สลับแสง ใ้ให้ความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่าง ๆ ก็ทำหน้าที่เหมือนกรมสามัญศึกษา แต่แยกเป็น 71 กรม บรรดาเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ต้องหมดสภาพจากเจ้าหน้าที่ในการบริหารการศึกษาประจำภาคไป แต่เนื่องจากการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยังเป็นงานใหม่และอยู่ในระยะเริ่มต้นจึงจำเป็นต้องยืมตัวศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอมาช่วยในการบริหารการศึกษาในระยะหนึ่งก่อน จนกระทั่ง พ.ศ. 2512 องค์การบริหารส่วนจังหวัดต่าง ๆ จึงได้เริ่มแต่งตั้งหัวหน้าส่วนการศึกษา ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนการศึกษา และหัวหน้าหมวดการศึกษา ซึ่งเป็นข้าราชการส่วนจังหวัดขึ้นมารับผิดชอบการศึกษาแทนศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ³

¹เสถียร วิชัยลักษณ์ และสีดวงศ์ วิชัยลักษณ์, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498, (กรุงเทพฯ : นิติเวช, 2518), หน้า 8-9.

²บุญโญ สาคร, "พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 (และแก้ไขจนถึง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2509)" หลักบริหารการศึกษา, (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516), หน้า 588-590.

³บรรณสิทธิ์ สลับแสง, คู่มือผู้บริหาร, (พระนคร : โรงพิมพ์ ส.พยุ่งพงศ์, 2515), หน้า 384.

และต่อมารกรมการปกครองได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การแต่งตั้งหัวหน้าส่วนการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่การศึกษาประจำบาล 6 โดยได้ระบุคุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งไว้อย่างชัดเจน¹

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า โดยสภาพของการจัดการศึกษาประจำบาลและการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแนวทางในการจัดการศึกษาจนถึงการเปลี่ยนระบบการศึกษาเป็นระบบ 6 : 3 : 3 อย่างในปัจจุบันนี้แล้ว² หัวหน้าส่วนการศึกษาจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาประจำบาลอันเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาภาคบังคับที่ทุกคนจะต้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าส่วนการศึกษา กรมการปกครอง ได้กำหนดรายละเอียดลักษณะงานของหัวหน้าส่วนการศึกษาที่จะต้องรับผิดชอบ ได้แก่ งานกำนการและวิชาการ งานกำนการเงินและพัสดุ และงานกำนการบริหารงานบุคคล อันเป็นงานหลักและงานส่วนช่วย³ และเพื่อให้เกิดความซ้กแจงในการปฏิบัติงานของหัวหน้าส่วนการศึกษา และศึกษาธิการจังหวัด กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการประชุมตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการประณคศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ณ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 13-18 กุมภาพันธ์ 2520⁴ แต่ถึงอย่างไรก็ตามในการปฏิบัติงานจริงของหัวหน้าส่วนการ

¹กรมการปกครอง, สำนักงาน ก.จ. ที่ มท.0328/ว.5 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2520 เรื่อง "การแต่งตั้งหัวหน้าส่วนการศึกษา ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนการศึกษา และหัวหน้าหมวดการศึกษา" (อัครสำเนา), หน้า 1.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520: (พระนคร : อักษรบัณฑิต, 2520), หน้า 6.

³กรมการปกครอง, สำนักงาน ก.จ. ที่ มท.0328/ว.35 ลงวันที่ 14 มกราคม 2518 เรื่อง "การแบ่งงานในส่วนการศึกษา" (อัครสำเนา), หน้า 2.

⁴กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ, การปฏิบัติเกี่ยวกับการประณคศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด: (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2520), หน้า 1-27.

ศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดต่าง ๆ บ่อมจะมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกัน ออกไปบ้าง ผู้วิจัยจึงได้เลือกที่จะศึกษาและวิจัยบทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษาในภาคใต้ ที่เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา 4 ด้าน คือ การมีความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ เพื่อที่จะศึกษาเห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้บริหารงานตามขั้นตอนของทฤษฎีและหลักการในการบริหารเพียงใด มีอุปสรรคและข้อขัดข้องอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้เป็นข้อมูลเสนอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าส่วนการศึกษาในการบริหารงาน เกี่ยวกับการมีความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานธุรการ การเงินและการให้บริการ โดยการเปรียบเทียบจากความคิดเห็นของปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษา และหัวหน้าหมวดการศึกษา
2. เพื่อศึกษาถึงอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่มีต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าส่วนการศึกษาในภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับเฉพาะบทบาทในการบริหารการศึกษาประเภท ของหัวหน้าส่วนการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ของประเทศไทย
2. คำว่า "บทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษา" หมายถึง งานหลักและพฤติกรรม ทางการบริหารที่หัวหน้าส่วนการศึกษาปฏิบัติอยู่ในการบริหาร การศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดต่าง ๆ

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยเรื่อง "บทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษาในภาคใต้" นี้เป็นการสำรวจและศึกษาความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษา และหัวหน้าหมวดการศึกษา ในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคใต้

2. การวิจัยครั้งนี้ จำกัดอยู่แต่เพียงบทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษา 4 ประการ คือ¹

- (1) บทบาทที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน
- (2) บทบาทที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล
- (3) บทบาทที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
- (4) บทบาทที่เกี่ยวกับการบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ

นิยามของคำที่ใช้ในการวิจัย

1. ปลัดจังหวัด หมายถึง ข้าราชการ ส่วนภูมิภาค ซึ่งทำหน้าที่ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รับผิดชอบในการบริหารการศึกษาประจำภาค รองจากผู้ว่าราชการจังหวัด²

2. หัวหน้าส่วนการศึกษา หมายถึง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานการศึกษาประจำภาคระดับจังหวัด สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด³

¹Robert S. Fisk, "The Tasks of Educational Administrations," Administrative Behavior in Education. (New York : Harper and Row, 1957), pp. 211-225.

²เจริญ กี่บุญมี, ประมวลปัญหาและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับข้าราชการส่วนจังหวัด. (พระนคร : บริษัท ส.พยุ่งพงศ์จำกัด, 2513), หน้า 375.

³บรรณสิทธิ์ สลับแสง, "บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด" คู่มือนักบริหาร. (พระนคร : โรงพิมพ์ ส.พยุ่งพงศ์, 2515), หน้า 403.

3. หัวหน้าหมวดการศึกษา หมายถึง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานการศึกษาประจำล
ระดับอำเภอ ในส่วนอำเภอต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้าราชการส่วนจังหวัด¹
4. องค์การบริหารส่วนจังหวัด หมายถึง หน่วยปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ
ในการจัดการศึกษาประจำลของจังหวัดนั้น ๆ²
5. บทบาท หมายถึง หน้าที่หรือเงื่อนไขที่จะต้องกระทำและบรรดาสัทธิต่าง ๆ
ที่เ้ามา พร้อมกับตำแหน่ง³
6. ภาคใต้ หมายถึง จังหวัดต่าง ๆ 14 จังหวัด ในภาคใต้ของประเทศไทย
คือ ชุมพร ระนอง พังงา ภูเก็ต ตรัง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ยะลา
ปัตตานี สตูล กระบี่ และนราธิวาส
7. วุฒิ หมายถึง วุฒิที่ใช้ประกอบอาชีพ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ
  - (1) วุฒิสุงกว่าปริญญาตรี ได้แก่ กศ.ม., ศศ.ม., น.ม. หรืออื่น ๆ
ที่เทียบเท่าปริญญาโท หรือสูงว่าปริญญาโท
  - (2) วุฒิปริญญาตรี ได้แก่ กศ.บ., ค.บ., ศศ.บ., ร.บ., น.บ.,
ช.บ. หรืออื่น ๆ ที่เทียบเท่าปริญญาตรี
  - (3) วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ได้แก่ พ.ป., พ.ม., ป.กศ., พ.กศ.,
ป.กศ.สูง., อ.กศ. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรืออนุปริญญา

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

¹บรรณสิทธิ สลับแสง, คู่มือผู้บริหาร. (พระนคร : โรงพิมพ์ ส.พยุ่งพงศ์,
2515), หน้า 407.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 432.

³กัญญา สาร, บทบาทของศึกษานิการจังหวัด. (กองวางแผนการศึกษา :
โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2512), หน้า 7.

ประโยชน์ที่จะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. จะทำให้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าส่วนการศึกษาในภาคใต้ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาในด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานธุรการ การเงินและการให้บริการ
2. จะทำให้ทราบถึงอุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารการศึกษาประชาบาลในภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากร การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ 14 จังหวัด โดยแบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

(1) ปลัดจังหวัด	14	คน	
(2) หัวหน้าส่วนการศึกษา	14	คน	
(3) หัวหน้าหมวดการศึกษา	113	คน	
รวมประชากรทั้งสิ้น	141	คน	<u>โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง</u>

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) เอกสาร หนังสือ รายงาน และบันทึกการวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล

(2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วยแบบสอบถาม 1 ชุด
ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3. การเก็บข้อมูล

(1) คนควารวบรวมจากเอกสาร หนังสือ บทความ บันทึกรายงาน การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล

(2) รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดส่งไปทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้ค่าร้อยละ

(2) วิเคราะห์ข้อมูลจากความเห็นของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ของหัวหน้าส่วนการศึกษา ตามลักษณะของข้อมูลแบบตารางวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเปรียบเทียบเป็นการร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 ประกอบด้วย ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย นิยามของคำที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับ วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 2 เป็นเรื่องของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดกับการศึกษาประชาบาล นโยบายการจัดการศึกษาประชาบาล หน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาประชาบาล หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนการศึกษา บทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษา ในด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ

บทที่ 3 เสนอกระบวนการวิจัยซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

- บทที่ 4   เสนอการวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 5   สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย